

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 21-23
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENM/BSK-2014/237379

Uw kenmerk
153203.14u

Bijlage(n)
-

Datum 11 november 2014
Betreft Klimaat- en energiebeleid 2020-2030

Geachte voorzitter,

Op 15 oktober stelde uw Kamer nadere vragen naar aanleiding van de brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de minister van Economische Zaken van 29 augustus 2014 (IENM/BSK-2014/177815) inzake de beantwoording van de vragen over het beleidskader van de Europese Commissie voor klimaat en energie in de periode 2020-2030 en de brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de minister van Economische Zaken van 26 september 2014 (IENM/BSK-2014/213064) met een kabinetsreactie inzake de recente ontwikkelingen omtrent het beleidskader klimaat en energie 2030. Inmiddels heeft de Europese Raad op 23 en 24 oktober jl. conclusies vastgesteld over het klimaat- en energiepakket 2030. Deze vormen de basis voor de beantwoording van de vragen.

Hernieuwbare energie en energiebesparing

De leden van de PvdA-fractie vroegen of de discussie binnen de EU omtrent de verdelingsgrondslagen voor landen van de doelstelling niet doorbroken zou kunnen worden door een financiële bijdrage van de rijkere landen ten behoeve van maatregelen in landen met een minder moderne energievoorziening.

Deze patstelling is inderdaad doorbroken in de Europese Raad van 23 en 24 oktober. Hierbij zijn een aantal zaken afgesproken om minder welvarende lidstaten in staat te stellen om investeringen te doen in de modernisering van hun energievoorziening. Zo blijft het lidstaten met een BBP/capita van minder dan 60% van het EU-gemiddelde beperkt toegestaan om gratis emissierechten toe te kennen aan de elektriciteitssector tot 2030. Daarbij geldt wel als voorwaarde dat deze fondsen op transparante wijze worden aangewend voor modernisering van de energiesector in die landen. Ook zal 2 procent van de emissierechten uit het EU ETS apart worden gehouden om tegemoet te komen aan de bijzonder hoge investeringsbehoefte in deze lidstaten, waarbij de opbrengsten ten goede moeten komen aan het besparen van energie en de modernisering van hun energiesystemen. De bestaande regeling om 10 procent van de veilingopbrengsten te verdelen onder lidstaten met een BBP/capita van minder

dan 90% van het EU-gemiddelde wordt gehandhaafd. Daarnaast was het voor deze lidstaten belangrijk dat relatieve verschillen in welvaart een grote rol spelen bij de verdeling van de inspanning over de lidstaten. Voor wat betreft het aandeel van de rijkere landen wordt bij die verdeling ook rekening gehouden met kosteneffectiviteit. Zo is een mooie balans getroffen tussen enerzijds zorgen dat lidstaten de opgave krijgen die bij hun middelen past en anderzijds zorgen dat de EU als geheel op een kosteneffectieve wijze haar reducties behaalt.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2014/237379

De leden van de GroenLinks-fractie vroegen of zij correct concluderen dat de regering de ambitieuze inzet van de Europese Commissie voor een energiebesparingsdoel van 30 procent in 2030 niet steunt, en zo ja om toe te lichten waarom de regering een ambitieuzer doel van 30 procent energiebesparing niet steunt. Daarnaast vroegen zij of de regering de opvatting van de Europese Commissie deelt dat een ambitieuzere inzet op energiebesparing van groot belang is voor de energievoorzieningszekerheid en met het oog op geopolitieke ontwikkelingen, zoals in de Oekraïne en Rusland, en het Midden-Oosten.

Conform de brief van 23 oktober over de uitvoering van motie van het lid Ouwehand over de klimaat- en energiedoelen van de Europese Commissie (Kamerstuk 21 501-20, nr. 918) en de motie van het lid Van Veldhoven over een hogere Europese doelstelling voor energiebesparing (Kamerstuk 21 501-08, nr. 533) heeft Nederland in de onderhandelingen over het raamwerk voor het EU klimaat- en energiebeleid 2030 het Commissievoorstel voor een indicatief energiebesparingsdoel van 30% op EU-niveau gesteund. Op basis van de onderhandelingen is in de Raadsconclusies uiteindelijk vastgelegd dat de EU zich ten doel stelt om ten minste 27 procent energie te besparen in 2030 ten opzichte van projecties van het toekomstig energieverbruik. Uiterlijk in 2020 zal dit doel opnieuw beoordeeld worden, om te bezien of dit naar 30% kan worden verhoogd.

Europese Raad

De leden van de PvdA-fractie vroegen om aan te geven op welke wijze het ETS-systeem beter kan functioneren en of het kabinet zich daarvoor zal inzetten bij de besprekingen eind oktober.

Nederland heeft zich ingezet voor versterking van het ETS, zoals het sneller verlagen van het ETS-plafond, de invoering van een stabiliteitsreserve (*Market Stability Reserve*) om een deel van het surplus aan emissierechten op de markt op te vangen en het borgen van de concurrentiepositie van de internationaal concurrerende industrie, de zogenaamde *carbon leakage* bedrijven, door voortzetting van gratis allocatie van emissierechten waarbij deze echter in de toekomst meer moeten aansluiten bij de werkelijke productie en bij reële benchmarks.

In de Raadsconclusies is opgenomen dat het ETS-plafond vanaf 2021 jaarlijks zal worden verlaagd met een reductiefactor van 2,2%, in lijn met het CO₂-reductiedoel van ten minste 40% in 2030. Daarnaast zal het ETS worden versterkt met een instrument om de markt te stabiliseren, in lijn met het Commissievoorstel voor een stabiliteitsreserve. Verder blijven de bestaande maatregelen om *carbon leakage* te voorkomen ook na 2020 bestaan zolang er geen vergelijkbare klimaatmaatregelen plaatsvinden in andere grote economieën, en zullen de benchmarks voor gratis allocatie regelmatig worden herzien in lijn met de technologische vooruitgang in deze sectoren. Ook schommelingen in productieniveaus zullen in de toekomst beter worden meegenomen in de

toewijzing van gratis emissierechten.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2014/237379

De leden van de GroenLinks-fractie verzochten nog eens duidelijk uiteen te zetten welke inzet het kabinet met het oog op de besluitvorming in de Europese Raad in oktober kiest ten aanzien van al dan niet bindende doelen per lidstaat voor energiebesparing en hernieuwbare energie. Zij verwezen hierbij ook naar de op 2 oktober jl. in de Tweede kamer aangenomen motie-Van Tongeren en Dik-Faber die zich uitspreekt voor het pleiten binnen Europa voor een bindende doelstelling voor duurzame energie per lidstaat.

Het kabinet heeft bij de onderhandelingen in aanloop naar de Europese Raad ingezet op het vastleggen van Europese doelen van ten minste 40% CO₂-reductie, 27% hernieuwbare energie en een indicatief energiebesparingsdoel van 30% op EU-niveau. Conform de motie-Van Tongeren en Dik-Faber (Kamerstuk 33 858, nr. 23) heeft het kabinet ervoor gepleit dat de EU-brede doelstelling voor hernieuwbare energie moet worden vertaald in doelen voor de afzonderlijke lidstaten. In de Europese Raad is afgesproken dat het bindende EU-doel voor hernieuwbare energie zal worden bereikt door gezamenlijke bijdragen van de lidstaten, waarbij het lidstaten vrij staat om op nationaal niveau ambitieuzere doelen te stellen.

Daarnaast vroegen de leden van de GroenLinks-fractie of de regering zich zal verzetten tegen een energiebesparingsdoel van 30 procent, en welke inzet de regering kiest om de energievoorzieningszekerheid te versterken en de afhankelijkheid van onder meer Russisch gas te verminderen.

De Nederlandse inzet op het energiebesparingsdoel en de uitkomst van de Europese Raad is hierboven toegelicht. Daarnaast heeft de Europese Raad verdere actie onderschreven om de energieafhankelijkheid te beperken en de voorzieningszekerheid te vergroten. Energiebesparing zal hier aan bijdragen, maar de Europese Raad wijst in dit kader ook op de noodzaak van verdere investeringen in de energie-infrastructuur.

European Emission Trading System

De leden van de PvdA-fractie vroegen of het kabinet zich wil blijven inspannen om een European Emission Trading System (hierna: ETS) na te streven dat werkelijk bijdraagt aan het stimuleren van innovatie.

De Nederlandse inzet en de uitkomst van de Europese Raad met betrekking tot het ETS zijn hierboven toegelicht. Het kabinet blijft zich inspannen voor versterking van het ETS, aangezien het ETS een belangrijk en onmisbaar onderdeel is van het klimaatbeleid. Het ETS moet een effectieve volumeprikkel geven, waardoor nu de investeringen gedaan worden in schone technieken die nodig zijn om op de lange termijn kosteneffectief CO₂ te blijven reduceren.

Daarnaast vroegen de leden van de PvdA-fractie of het kabinet nog steeds op het standpunt staat dat de ETS-systematiek zou moeten leiden tot innovatie via marktwerking en zo ja, of het ETS-systeem dat al voldoende doet en waar dat uit blijkt.

Het ETS heeft als primair doel het verminderen van de broeikasgasemissies bij de deelnemende bedrijven. Een secundair doel van het ETS is het geven van een lange termijn prijsprikkel, gericht op het inzetten van schone technieken. Gezien het grote surplus aan emissierechten op de markt, is het aannemelijk dat het ETS nog niet de prikkel geeft die vooraf verondersteld was en voor de transitie naar een schonere economie nodig wordt geacht. De Europese Commissie schat in dat in 2030 een prijs van €40 per ton bereikt wordt. Bij een dergelijke prijs zal het ETS zeker bijdragen aan de marktvraag naar innovatieve technieken. Daarnaast is stimulering van innovatie nodig, zowel op nationaal als Europees niveau, om na 2030 een vervolgstap richting het langetermijndoel van 80-95% reductie van CO2 in 2050 te kunnen zetten.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2014/237379

De leden van de GroenLinks-fractie vroegen of het kabinet het met hen eens is dat hier sprake is van een pervers systeem, wanneer het emissiehandelssysteem zo werkt dat meer energiebesparing en hernieuwbare energie leiden tot ruimte voor meer CO2 uitstoot elders.

Het kabinet deelt de mening van de GroenLinks-fractie niet dat er sprake is van een pervers systeem. Het betekent wel dat er goed rekening moet worden gehouden met de wisselwerking tussen de doelen, en dat deze goed op elkaar moeten worden afgestemd zodat ze elkaar versterken en niet tot onnodige kosten leiden. Het kabinet ziet in het voorstel van de Europese Commissie voor een stabiliteitsreserve een mogelijkheid om in het ETS met deze wisselwerking om te gaan.

Daarnaast vroegen de leden van de GroenLinks-fractie of het kabinet bereid is te pleiten voor versnelde aanpassingen in het emissiehandelssysteem ETS, zoals het vaststellen van een minimumprijs voor CO2 en vervroeging van het moment waarop een versnelde verlaging van de hoeveelheid CO2 rechten op de emissiemarkt zou ingaan, dus eerder dan in 2021 en zo snel als mogelijk.

Het kabinet zet zich, zoals overeengekomen in het Energieakkoord voor duurzame groei, in voor een pakket om het ETS te versterken. Een belangrijke stap is genomen met het vaststellen van het klimaatdoel voor 2030 en hiermee het ETS-doel voor 2030. Vervolgens zet het kabinet in op het invoeren van de stabiliteitsreserve. Dit kan mogelijk eerder dan in 2021 en verlaagt direct de hoeveelheid emissierechten die op de markt komen. Ook blijft het kabinet zich inzetten voor 100% gratis toewijzing van emissierechten voor de internationaal concurrerende industrie (de *carbon leakage* industrie) op basis van recente productie en reële benchmarks.

Fossiele elektriciteitsvoorziening

De leden van de GroenLinks-fractie vroegen hoe het kabinet het besluit van de Europese Commissie beoordeelt om het Verenigd Koninkrijk toestemming te geven om twee nieuwe kerncentrales met 20 miljard te ondersteunen, en of de regering zich hiertegen zal verzetten.

Het kabinet is op de hoogte van dit besluit van de Europese Commissie. Op 8 oktober jl. heeft de Commissie het besluit genomen dat de voorgenomen Britse steun aan de nieuw te bouwen kerncentrale bij Hinkley Point (bestaande uit twee reactoren) verenigbaar is met de Europese staatssteunregels.

Het is bekend dat de Britse steun zal worden verstrekt op basis van het "contract for difference" mechanisme dat ervoor zorgt dat de exploitant van de kerncentrale vaste inkomsten krijgt voor een periode van 35 jaar. De Britse overheid zal ook een staatsgarantie geven om de risico's op de financiële markt te dekken in verband met de financiering voor de constructie van de kerncentrale. Het Verenigd Koninkrijk zou hebben aangetoond dat het gezien de aard en schaal van dit project zonder deze garantie niet mogelijk zou zijn om de noodzakelijke financiering te verkrijgen.

In beginsel kan dergelijke exploitatiesteun aan een kerncentrale marktverstoring werken. De Commissie heeft aan haar positieve besluit de voorwaarde verbonden dat het Verenigd Koninkrijk maatregelen neemt die het marktverstoringseffect moeten minimaliseren. Zo heeft de Commissie bepaald dat de premie die betaald moet worden voor de Britse staatsgarantie flink omhoog moet, waardoor het eigenlijke voordeel voor de exploitant van de kerncentrale flink omlaag is gebracht. Verder heeft de Commissie aangegeven dat de voordelen die behaald kunnen worden tijdens de exploitatie van de kerncentrale, gedeeld moeten worden met de consumenten in het Verenigd Koninkrijk. Onder deze omstandigheden lijkt het verstoringseffect op de Europese interne markt voor productiefaciliteiten door de Commissie te zijn beperkt. Niettemin blijft het de vraag in hoeverre de Britse steun een negatief effect kan hebben op de gewenste verdere groei van het aandeel hernieuwbare energie in de Europese Unie en in hoeverre dit kan leiden tot een verstoring van een gelijk speelveld voor elektriciteitsproducenten. Om die reden is de argumentatie van de Commissie bij dit goedkeuringsbesluit van belang. De regering zal de tekst van dit Commissiebesluit – zodra dit beschikbaar komt – grondig bestuderen.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2014/237379

Nationale Energieverkenning 2014

De leden van de PvdA-fractie vroegen of de regering naar aanleiding van de NEV 2014 haar inzet in Europa en in Nederland zal bijstellen om het tempo van de transitie te bespoedigen.

Zoals aangegeven in de Kamerbrief Aanbieding Nationale Energieverkenning 2014 (DGETM-ED / 14160205) hebben ECN en PBL in hun ramingen beleidsmaatregelen opgenomen naar de stand van mei van dit jaar. Er is sindsdien echter nieuw beleid in gang gezet waar in de ramingen nog geen rekening mee kon worden gehouden. Het kabinet gaat er daarom vanuit dat daardoor projecten sneller en eerder tot stand komen dan de onderzoekers in de NEV hebben kunnen voorzien, en de doelstelling van 14% hernieuwbare energie in 2020 wordt bereikt.

Ten aanzien van energiebesparing blijkt uit de NEV dat de Nederlandse doelstelling voor energie-efficiëntie uit de richtlijn energie-efficiëntie met voorgenomen beleid binnen bereik ligt. Dat is positief. Uit de NEV blijkt verder dat er nog maatregelen uit het Energieakkoord uitgewerkt moeten worden om de doelstelling van 100 PJ besparing in 2020 te halen. Het kabinet werkt samen met de betrokken partijen hard aan de uitwerking van de afspraken in het Energieakkoord voor energiebesparing.

De borgingscommissie, onder leiding van de heer drs. E.H.T.M. Nijpels, bewaakt de voortgang van het Energieakkoord. In 2016 wordt het Energieakkoord geëvalueerd. Dan wordt de voortgang van de uitvoering van het akkoord beoordeeld en over het vervolg besloten met het oog op het bereiken van de in het akkoord overeengekomen doelstellingen voor 2020 en 2023.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IENM/BSK-2014/237379

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN,

H.G.J. Kamp